

Múmiák Magyarországon

A címet elolvasva joggal merülhet fel benned: ugyan már, hogyan lennének Magyarországon múmiák? Hiszen nem vagyunk Egyiptomban. Bár őseink mesterségesen, balzsamozással nem törekedtek a holttestek konzerválására, azért Magyarországon is vannak múmiák. Eddig kb. négyszázat találtak. Napjainkban is vizsgálják őket a tudósok: régészek, antropológusok.

Az ismert magyarországi múmiák közül néhányat balzsamozással próbáltak megővni az enyészettől, mint például József nádor és családtagjainak földi maradványait.

Máskor a sós víz konzerválta a testeket. Az 1849 februárjában lezajlott vízaknai csatában hősi halált halt honvédek holttestét sebtében a sóbánya vízzel telt gödrébe rejtették. Amikor 41 évvel később megtalálták őket, szinte teljesen épek voltak.

Sokkal gyakoribb eset a spontán kiszáradás, mumifikálódás. Ez a véletlenek összejátszása során, a holttest gyors kiszáradásakor következik be. Ilyen esetben jól vizsgálhatók a belső szervek, a haj, az izomzat és az erek. A mumifikáció létrejöhet az egész testen vagy néhány testrészen. Ez utóbbira példa Szent István királyunk jobb keze, a Szent Jobb, amely a mellkason helyezkedve, a zárt koporsóban és kriptában kiszáradva a mai napig épen maradt. A gyors kiszáradás során a holttest elveszíti víztartalmának 80-90 százalékát, ezért egy felnőtt súlya kb. 10 kg lesz, a test elfeketedik.

A magyarországi múmiák nagy része a templomok kriptájából kerül elő. Ezekben a pincseszerű fülkékben és járatokban sajátos levegő, páratartalom és mikroklíma alakul ki, ami kedvezőtlen a bomlást elősegítő bacilusok számára. Közismert mondás, hogy a pápai bencés templom kriptájában „nem vénülnek a holtak”. Vácutt szintén egy templom kriptájában tártak fel 18–19. századi mumifikálódott emberi maradványokat. A 264 teljesen vagy részlegesen mumifikálódott tetem óriási jelentőségű a kutatások szempontjából, mivel fennmaradtak az anyakönyvek és a ruházatok is. Ezért a biológiai vizsgálatok mellett komplex vizsgálatok elvégzésére is lehetőség van az egykor élt emberről, életéről és haláláról.

A múmiák természetesen nem tekinthetők igazán hazánk jellegzetesen felbukkanó emberi maradványainak. Kis számuk miatt vizsgálatuk és megőrzésük rendkívül fontos. Nem tekinthetők turisztikai szenzációnak, mint Egyiptomban, Dél-Amerikában vagy éppen Palermóban, ahol a kapucinusok kriptájának a falán kampókra elhelyezett és mumifikálódott holttestek lógnak, amiket a hozzátartozók időnként át is öltöztetnek. Nem említhetünk egyetlen toulouse-ihoz [tolúzi] hasonló magyarországi példát sem, ott ugyanis a kriptába helyezés előtt a holttesteket a kolostor harangtornyában szárították. Nálunk vagy orvosok voltak, akik megpróbálták dacolni a mulandósággal, és konzerválni igyekeztek arra érdemes személyeket, vagy pedig a véletlen vezetett a megőrződés e sajátos formájához.

(Tóth Gábor antropológus írása nyomán)

1. Vizsgáld meg a címet! Mi a szerepe? Értelmezd 2-3 mondatban az olvasottak tükrében!

1

2. Nézz utána a következő szavak jelentésének, és írd rövid magyarázatot hozzájuk!

antropológus: _____

konzervál: _____

spontán: _____

kripta: _____

mikroklíma: _____

5

Írd egymás mellé az összetartozó számokat és betűket!

1. <i>balzsamozás</i>	A) <i>vízaknai honvédek</i>	1. _____
2. <i>sós víz</i>	B) <i>pápai bencés templom kriptája</i>	2. _____
3. <i>spontán kiszáradás</i>	C) <i>József nádor és családja</i>	3. _____
4. <i>templomok mikroklímája</i>	D) <i>Szent Jobb</i>	4. _____
	E) <i>váci templom kriptája</i>	

5

5. Indokold meg, hogy a hazai múmiák nagy része miért templomi kriptákból került elő!

3

6. Sorold fel, mi tartozik a komplex vizsgálatok körébe!

2

7. Írd le röviden, miről vált híressé Palermo és Toulouse!

2

8. Állítsd helyes sorrendbe a szöveg vázlatpontjait! Fogalmazd meg a hiányzót!

Orvosok vagy a véletlen, A spontán kiszáradás, A sós víz konzerváló hatása, A templomok mikroklímája, József nádor és családjának maradványai

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

6